

Ympäristö- ja rakennuslautakunta 29.02.2024 § 28

§ 28

Espoon seudun ympäristöterveyden valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi vuonna 2023

Valmistelijat / lisätiedot:
Nevas Mari
Gartman Nelli
Savolainen Tuula
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Ympäristö- ja rakennusvalvontakeskuksen johtaja Timo Pasi

Ympäristö- ja rakennuslautakunta päättää hyväksyä ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman 2020-2024 toteutumisten arvioinnin vuodelta 2023.

Käsittely

Esittelijän kokouksessa tekemät muutokset on huomioitu pöytäkirjassa.

Päätös

Ympäristö- ja rakennuslautakunta:

Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Espoon ympäristö- ja rakennuslautakunta hyväksyi 8.12.2022, § 199 Espoon seudun ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman päivityksen vuodelle 2023. Valvontasuunnitelman laadinnassa on huomioitu valtakunnallisessa suunnitelmassa annetut tarkastustiheyssuositukset sekä oma paikallinen riskinarviointi.

Valtioneuvoston asetuksen 665/2008 mukaan lautakunnan tulee arvioida vuosittain valvontasuunnitelman toteutuminen. Tiedot valvontasuunnitelmien toteutumisesta ja luottamuselimen päätös asian käsittelystä tulee toimittaa Etelä-Suomen aluehallintovirastoon maaliskuun loppuun mennessä.

Valvontasuunnitelman toteutuminen v. 2023

Valvontasuunnitelmaan kirjatuista tarkastuksista toteutui elintarvikevalvonnan osalta 66 % ja terveydensuojeluvalvonnan osalta 81 %. Tupakka- ja nikotiinivalmisteiden valvonnan osalta toteutuma oli 63 %. Valvontayksikössä tehtiin vuoden 2023 aikana elintarvikelain, terveydensuojelulain sekä tupakka- ja lääkelain mukaisia tarkastuksia yhteensä 1432 kpl (v. 2022 toteutui 1343 kpl), joista suunnitelmaan sisältyviä tarkastuksia oli 1275 (v. 2022 toteutui 1190 kpl) ja suunnitelman ulkopuolisia tarkastuksia 157 kpl.

Suunnitelman ulkopuolisia tarkastuksia ovat mm. asumisterveystarkastukset, hakemus- ja ilmoitusmenettelyyn liittyvät tarkastukset sekä valitusten tai ruokamyrkytyspäilyjen johdosta tehdyt tarkastukset. Asumisterveystarkastusten jono vaihteli 4-7 kk:n välillä, ollen vuoden lopussa noin 4 kk. Tarkastuskäyntien lisäksi toteutettiin projekteihin liittyvää näytteenottoa.

Taulukoissa on esitetty elintarvike- ja terveydensuojeluvalvonnan osalta vuosien 2022 ja 2023 tuloksia vertaillen (taulukko 1) ja tarkastusten lukumääräinen tavoite ja toteuma lakiperusteen mukaan jaoteltuna (taulukko 2).

Taulukko 1. Yhteenvedo elintarvike- ja terveydensuojelulainsäädännön mukaisen valvonnan toteumasta, vertaillen 2022 ja 2023

	Elintarvike- -valvonta		Terveydensuojelu- -valvonta		Yhteensä	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
	202 2	202 3			202 2	202 3
Valvontakohteiden määrä	229 4	215 0	1131	1300	342 5	345 0
Suunniteltu tarkastusmäärä	110 1	128 4	380	350	148 1	163 4
Suunnitelmallisten tarkastusten toteuma (% suunnitelluista) sis. seurannan	812 (74 %)	850 (66 %)	237 (62 %)	284 (81 %)	104 9 (71 %)	113 4 (69 %)*
Seurantatarkastukset eriteltynä	139	96	9	6	148	102
Suunnitelman ulkopuoliset tarkastukset	40	37	85	98	125	135

*mikäli huomioidaan vuoden aikana lopettaneiden laitosten myötä vähentynyt tarkastustarve, on toteuma 70 %

Taulukko 2. Tarkastusten lukumääräinen tavoite ja toteuma lakiperusteen mukaan jaoteltuna

Lakiperuste	Suunnitelmallisten tarkastusten tavoite	Toteutuneet suunnitelmaan sisältyvät (%)	Suunnitelman ulkopuoliset	Tarkastukset yhteensä
Elintarvikelaki	1284	850 / 66 %	37	887
Terveydensuojelulaki	350	284 / 81 %	98	382

Tupakka- ja lääkelaki	225	141 / 63 %	22	163
Yhteensä	1859	1275 / 69 %	157	1432

Toimijoiden tekemiä, toimintaansa koskevia ilmoituksia käsiteltiin yhteensä 625 kpl (21 % enemmän kuin 2022) ja hakemuksia 90 kpl (7 % vähemmän kuin 2022). Yksikön omassa tulokortissa on seurattu edelleen ilmoitusten käsittelemiseen kuluva aikaa, vaikka tätä ei ole enää nostettu tulosityksikön tavoitteeksi. Vuoden aikana saapuneista ilmoituksista 90 % käsiteltiin asetetun tavoitteen mukaisesti, eli < 14 vrk:n kuluessa ilmoituksen saapumisesta.

Akuutit ympäristöterveyden häiriötilanteet saatiin hoidettua ongelmitta. Elintarvikkeisiin liittyviä ruokamyrkytyspäilyilmoituksia vastaanotettiin vuoden aikana 192 kpl (30 % enemmän kuin vuonna 2022), ja näistä kuusi näistä edellytti laajempia epidemiaselvitystoimia. Vuosi ole epidemiaselvitystyön näkökulmasta poikkeuksellisen vilkas. Talous- ja uimaveteen liittyviä häiriötilanteita oli vuoden aikana yhteensä 76 kpl (42 % enemmän kuin vuonna 2022), joista 13 johti laajempaan selvitystyöhön. Kesällä 2023 selvitettiin myös yksi uimarantaan liittyvä norovirusepidemia. Em. tehtävien lisäksi yksikön henkilöstöä työllistivät mm. toimijoiden neuvontatehtävät, erilaisten lausuntojen valmistelu sekä viranhaltija- ja viranomaispäätökset.

Eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnan suoritteita kertyi yhteensä 616 (24 % enemmän kuin vuonna 2022) ja kaupungineläinlääkärin vastaanotolla tai tilakäynneillä hoidettiin yhteensä 3357 eläinpotilasta.

Toimijaa veloitetaan valvontatyöstä ympäristöterveydenhuollon maksutaksan mukaisesti. Näistä valvontamaksutuotoista kertyi 331 689 €. Tämän lisäksi tupakka- ja lääkelain mukaisesti veloitetaan veroluonteinen, vuosittainen valvontamaksu sekä vuodesta 2022 alkaen valvonnan perusmaksu (150 €) myös elintarvike- ja terveydensuojelulain mukaisilta kohteilta, tietyn lakisääteisin poikkeuksin.

Henkilöstöresurssit

Espoon seudun ympäristöterveyden toiminta-alueen väestöpohja on kasvava, mikä on haaste valvonnan resursoinnin riittävyyden osalta. Kasvavan valvontatarpeen lisäksi lainsäädäntö tuo uusia valvontatehtäviä, minkä vuoksi tehtävien priorisointi on ollut erityisen tärkeää.

Vuonna 2023 voitiin täyttää uusi 50 % hygieenikkoeläinlääkärin virka, johon jouduttiin toteuttamaan kaksi rekrytointia vuoden aikana. Elintarvikevalvonnan riittämätön resursointi haastaa kuitenkin edelleen valvonnan toteuttamista, ja hidastaa uusien valvontakeinojen, kuten seuraamusmaksun käyttöönottoa sekä toimijoiden koulutusten järjestämistä. Myös hallinnollisten pakkokeinojen aktiivisempi käyttö on työllistänyt elintarvikevalvontaa enenevässä määrin. Laskennallinen henkilöstömäärän vaje vaadittavan valvontatyön suorittamiseen 80 % tasolla sekä muiden em. tehtävien suorittamiseen on noin 2,5 htv.

Eläinlääkintähuollon valvontaan on vuoden 2023 alusta allokoitu yhteensä 2 htv:n resurssi, mikä on 0,4 htv suurempi kuin edellisenä vuonna. Tämä on tehty laajentamalla valvontaeläinlääkärin tehtävä kokonaan eläinlääkintähuollon puolelle. Vakanssin rahoitus tulee

aluehallintovirastolta. Valvontaeläinlääkäriresurssi on edelleen pienempi verrattuna useisiin valvontayksiköihin ja niiden asukas pohjaan verrattuna; vaje on tässä 1 htv:n suuruinen.

Valvontayksikkö sai vuoden 2023 aikana huomautuksen aluehallintoviranomaiselta asumisterveyden pitkittyneestä jonotilanteesta. Vuonna 2023 edistettiin asumisterveyden asiaa esittämällä uutta asumisterveyteen keskittyvää terveystarkastajan virkaa vuodelle 2024, minkä toivotaan auttavan lyhentämään käsittelyjonoa noin 3 kk:n tasolle. Asumisyhteisöjen tupakointikieltopäätöshakemusten määrät, samoin kuin muut yhteydenotot ja neuvontatarve asumisterveysasioihin liittyen ovat kasvaneet.

Toiminnan kehittäminen

Valvontayksikkö, eläinlääkintähuoltoa lukuun ottamatta, muutti vuoden 2023 alkupuolella uusiin toimitiloihin Otaniemeen, mikä on edellyttänyt monelta osin työskentelyn uudelleenorganisointia. Muutto toisaalta myös tiivisti yhteistyötä Ympäristö- ja rakennusvalvontakeskuksen sisällä. Eläinlääkintähuollon tiloissa tehtiin vuokranantajan kustantama remontti, jossa tiloja saatiin muokattua toimivammiksi sekä turvallisemmiksi.

Elintarvikevalvonnassa otettiin vuoden alussa uusi tapa hoitaa asiakaspalvelua kolmen tarkastajan voimin. Myös asumisterveydenpuolella asiakaspalvelutoimintoja on keskitetty koeluontoisesti yhdelle henkilölle. Keskittämisen tavoitteena on sekä asiakaspalvelu- että tarkastustyön tehostaminen. Tupakointikieltopäätösten jonotilannetta saatiin jonkin verran korjattua syksyllä 2023, kehittämällä hakemusten käsittelyä uuden hakemus pohjan avulla.

Kaupunkilaisille on valmisteltu tiedotteita ajankohtaisiin aiheisiin; helteisiin sekä kaivoihin tutkimuksiin liittyen sekä tiedotettu maailman ympäristöterveyspäivästä. Elintarvikealan toimijoille on valmisteltu uusia ohjeita ja käännetty näitä englanniksi. Eläinlääkintähuollossa on valmisteltu prosessikuvaus eläinsuojeluilmoitusten käsittelystä.

Sisäisiä auditointeja toteutettiin vuoden 2023 aikana kuusi. Valvontayksikön toimintaa arvioitiin lisäksi tarkastuslautakunnan toimesta. Yksikön oma laaturyhmä kokoontui 1-2 kk:n välein. Valvontayksikön yhteisissä palaverissa sekä erillisessä kehittämisspäivässä on kehitetty yksikön toimintaa ja työhyvinvointia.

Valvontayksikkö liittyi vuoden 2023 aikana Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen, alueen kuntien ja pelastuslaitoksen yhteiseen valmiusverkoston, LU-TURVA -verkoston toimintaan. Valvontayksikkö osallistui myös UUSIMAA23-valmiusharjoitukseen.

Tarkastuksilta koottu asiakaspalaute on ollut hyvää. Palautekyselyjen perusteella 98 % valvonnan asiakkaista koki tarkastuskäynnin hyödylliseksi ja Oiva-arvosanoin arvioituna 97 % tarkastuksista koettiin oivalliseksi tai hyväksi. Asiakaspalautteen seuranta on keino kehittää yksikön toimintaa, ja palautteen pohjalta esimerkiksi toimijoiden toive ohjeistuksesta ja viestinnästä on nostettu tavoitteeksi.

Valvontayksikössä on ohjattu paitsi eläinlääketieteen opiskelijoita Helsingin ja Tarton yliopistoista, myös eläinhoitajaopiskelijoita harjoittelujaksollaan. Lisäksi tänä vuonna yksikössä on ollut yksi ammattikorkeakouluopiskelija tekemässä lopputyön liittyen elintarvikehuoneistojen pintahygieniaan sekä

toinen edistämässä opintojaan harjoittelussa, jossa perehtyi tupakointikiellon toteutumiseen leikkipaikoilla. Jälkimmäinen toimi myös kesätyöntekijänä.

Elintarvike-, terveydensuojelu- ja tupakkalain valvontasuunnitelmien sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin ja eläinlääkäripalvelujen järjestämissuunnitelman toteutuminen on kuvattu liitteissä 1-4.

Päätöshistoria

Liitteet

- 1 Valvontasuunnitelman raportointi 2023, liitteet

Oheismateriaali

Tiedoksi

Etelä-Suomen Aluehallintovirasto
Kauniaisten kaupunki
Kirkkonummen kunta